

BERNSTEINOVİ POLINOMI IN WEIERSTRASSOV APROKSIMACIJSKI IZREK

IZAK JENKO

POVZETEK. V tem članku bomo spoznali enega izmed prvih konstruktivnih dokazov *Weierstrassovega aproksimacijskega izreka*, ki pravi da lahko vsako zvezno funkcijo na zaprtem intervalu poljubno dobro enakomerno aproksimiramo s polinomom. Definirali bomo posebno vrsto polinomov t. i. *Bernsteinove polinome*, si ogledali njihove lastnosti in z njimi dokazali Weierstrassov izrek.

1. UVOD

Preden se lotimo definicije Bernsteinovih polinomov in dokazovanja Weierstrassovega izreka, povejmo nekaj besed o prosotru, ki ga bomo obranavali ter normi, ki bo določila metriko na tem prostoru. Iz razlogov, ki jih bomo razjasnili pozneje, se bomo osredotočili na prostor $\mathcal{C}([0, 1], \mathbb{R})$, to je prostor vseh zveznih funkcij $f : [0, 1] \rightarrow \mathbb{R}$, in supremum normo

$$\|f\|_{\infty} := \sup\{|f(x)| \mid x \in [0, 1]\}$$

na njem. Vemo že, da ta norma porodi supremum metriko

$$d_{\infty}(f, g) = \sup_{x \in [0, 1]} |f(x) - g(x)|,$$

za katero velja, da na kompaktnem intervalu $[0, 1]$ poljubno zaporedje zveznih funkcij $(f_n)_{n \in \mathbb{N}} \subset \mathcal{C}([0, 1], \mathbb{R})$ enakomerno konvergira k neki zvezni funkciji f iz prostora $\mathcal{C}([0, 1], \mathbb{R})$ natanko tedaj, ko to zaporedje $(f_n)_{n \in \mathbb{N}}$ konvergira proti f v metriki d_{∞} . Ravno to dejstvo pa bomo uporabili pri dokazu Weierstrassovega izreka.

Posvetimo sedaj še nekaj pozornosti samemu pojmu aproksimacije ter se začasno usmerimo na malce bolj splošne prostore. Naj bo (X, d) poljuben metričen prostor in $A \subseteq X$ takšna podmnožica, za katero lahko povemo, da za poljuben $\epsilon > 0$ in vsak $x \in X$ obstaja v A takšna točka $a \in A$, da je

$$d(a, x) < \epsilon.$$

Lastnost množice A je tedaj ravno ta, da je mogoče vsako točko $x \in X$ poljubno dobro aproksimirati z nekim elementom iz A . Pravzaprav takrat za to lastnost rečemo, da je množica A povsod gosta v X .

2. BERNSTEINOVİ POLINOMI

V tem poglavju bomo začeli z definicijo Bernsteinovih baznih polinomov in zanje dokazali nekaj zanimivih lastnosti, pozneje pa bomo definirali Bernsteinov polinom n -te stopnje pripadajoč zvezni neki funkciji $f \in \mathcal{C}([0, 1], \mathbb{R})$.

Definicija 2.1 (Bernsteinovi bazni polinomi). Bernsteinov bazni polinom n -te stopnje za poljuben $k \in \{0, 1, \dots, n\}$ je

$$b_{k,n}(x) = \binom{n}{k} x^k (1-x)^{n-k}.$$

Zgled. Prvih nekaj Bernsteinovih baznih polinomov do tretje stopnje.

$$\begin{aligned} b_{0,0}(x) &= 1 & b_{0,1}(x) &= 1-x \\ b_{1,1}(x) &= x \\ b_{0,2}(x) &= (1-x)^2 & b_{0,3}(x) &= (1-x)^3 \\ b_{1,2}(x) &= 2x(1-x) & b_{1,3}(x) &= 3x(1-x)^2 \\ b_{2,2}(x) &= x^2 & b_{2,3}(x) &= 3x^2(1-x) \\ b_{3,3}(x) &= x^3 \end{aligned}$$

Trditev 2.1. *Bernsteinovi bazni polinomi n -te stopnje $\{b_{k,n}\}_{0 \leq k \leq n}$ tvorijo bazo $(n+1)$ -dimenzionalnega realnega vektorskega prostora polinomov največ n -te stopnje $\mathbb{R}_n[X]$ za poljubno naravno število $n \in \mathbb{N}$.*

Dokaz. Vemo že, da je $\{1, x, x^2, \dots, x^n\}$ baza vektorskega prostora $\mathbb{R}_n[X]$. Vidimo tudi, da je moč množice $\{b_{i,n}\}_{0 \leq i \leq n}$ enaka $n+1$, torej bo dovolj če pokažemo, da lahko vsako potenco x^k za $0 \leq k \leq n$ izrazimo kot linearno kombinacijo Bernsteinovih baznih polinomov. Za poljuben $k \in \{0, \dots, n\}$ velja namreč

$$x^k = \sum_{i=k}^n \frac{\binom{i}{k}}{\binom{n}{k}} b_{i,n}(x).$$

Preverimo to enačbo z računom.

$$\begin{aligned} x^k &= x^k (x + (1-x))^{n-k} \\ &= x^k \sum_{i=0}^{n-k} \binom{n-k}{i} x^i (1-x)^{n-k-i} \\ &= \sum_{i=0}^{n-k} \binom{n-k}{i} x^{k+i} (1-x)^{n-k-i} \\ &= \sum_{i=k}^n \binom{n-k}{i-k} x^i (1-x)^{n-i} \\ &= \sum_{i=k}^n \frac{\binom{i}{k}}{\binom{n}{k}} \binom{n}{i} x^i (1-x)^{n-i} \\ &= \sum_{i=k}^n \frac{\binom{i}{k}}{\binom{n}{k}} b_{i,n}(x). \end{aligned}$$

kjer smo uporabili zvezo¹

□

¹Velja zveza $\frac{\binom{i}{k}}{\binom{n}{k}} \binom{n}{i} = \frac{i!}{k!(i-k)!} \frac{k!(n-k)!}{n!} \frac{n!}{i!(n-i)!} = \frac{(n-k)!}{(n-i)!(i-k)!} = \binom{n-k}{i-k}$

Trditev 2.2. *Bernsteinovi bazni polinomi stopnje n tvorijo razčlenitev enote.*

$$\sum_{k=0}^n b_{k,n}(x) \equiv 1$$

Dokaz. Trditev enostavno preverimo z uporabo binomskega izreka in definicije Bernsteinovih baznih polinomov.

$$\sum_{k=0}^n b_{k,n}(x) = \sum_{k=0}^n \binom{n}{k} x^k (1-x)^{n-k} = (x + (1-x))^n = 1$$

□

3. WEIERSTRASSOV APROKSIMACIJSKI IZREK

Definicija 3.1 (Brokoli). To je definicija

Lema 3.1. *To je lema*

Izrek 3.2. *Drugi izrek*

Izrek 3.3 (Weierstrassov izrek). *Prvi izrek*

Lema 3.4. *Druga lema*

Izrek 3.5. *Tretji izrek*

Zgled. $1 + 1 = 0$, če $\text{char}(K) = 2$

Posledica 3.6. p

Zgled. Prvih nekaj Bernsteinovih baznih polinomov do tretje stopnje.

$$b_{0,0}(x) = 1,$$

$$b_{0,1}(x) = 1 - x, \quad b_{1,1}(x) = x,$$

$$b_{0,2}(x) = (1 - x)^2, \quad b_{1,2}(x) = 2x(1 - x), \quad b_{2,2}(x) = x^2,$$

$$b_{0,3}(x) = (1 - x)^3, \quad b_{1,3}(x) = 3x(1 - x)^2, \quad b_{2,3}(x) = 3x^2(1 - x), \quad b_{3,3}(x) = (1 - x)^3.$$

j